

Posamezne številke
Navadne Din 1
ob nedeljah Din 1-50.

TABOR* izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 14. uri s
datumom naslednjega dne ter stane
mesечно po pošti D 12-50, za ino-
smatvo D 20-50, dostavljen na dom
D 14, na izkaznice D 12-50,
inacati po dogovoru.

Naroči se pri upravi TABORA*,
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Poslaniha plačana v gotovini.

TABOR

Knjižnica liceja

Ljubljana

Posamezne številke
Navadne Din 1
ob nedeljah Din 1-50.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mar-
iboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon intern. št. 270.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritožila, desno. Tele-
fon št. 24. — ŠHS poštnoštevnica
številka št. 11.767.

Na naročila brez denarja se ne
odgovarja. — Kolopis se ne vrača.

Leto: IV.

Maribor, petek 19. oktobra 1923.

Številka: 237.

Politična in gospodar- ska vzajemnost s Čehoslovaki.

Protiv sentimentalnosti v gospodarski
politiki.

Maribor, 16. oktobra.

V Beograd so dospeli te dni zastopni-
ki čehoslovaške industrije in trgovine,
ki obiščejo tudi naše kraje. Zadnje dni
smo zabeležili jugoslovanske in češke
glasove o posojilu, ki ga naša industrija
pričakuje od češkega kapitala. Obisk za-
stopnikov čehoslovaških gospodarskih
krogov je vzbudil v Beogradu nekoliko
netaktno polemiko. Še ko je bil gost v
hiši, so se domačini sprli o vprašanju,
ali jim ta gost koristi ali ne. Beograjski
listi so se namreč ob tej priliki na široko
razpisali o krizi gospodarskih odnosov
med nami in Čehoslovaki, in »Vreme«
je šlo tako daleč, da je Čehom zagrozilo z
nekako carinsko vojno (»Vreme« govori v
imenu izvestne kapitalistične skupine).
Prški listi so bili seveda zelo pozorni,
kako bodo gostje sprejeti v prestolici in
kako bo javnost presojala gospodarski
pomen češke ekscurzije. Pisava beograjs-
kih listov je vzbudila nekoliko razo-
čaranja. Toda gospodarsko življenje ne
pozna sentimentalnosti in se ne čuditi, če
si ljudje ob takih prilikah slečejo roka-
vice, ki se jim tako podajajo pri manife-
stacijah za nacionalno in kulturno vzaj-
emnost. Uverjeni smo, da bodo čehoslo-
vaški industrijalci ohranili svojo pri-
znanost treznosti in da tudi češka javnost
ne bo tehtala posameznih glasov, ki so
večkrat osebno mnenje ali v naglici vrže-
ni sluge.

Videti pa je — in to hočemo poudariti,
da na bi se spuščali v razpravo o vzrokih
in posledicah naših gospodarskih dife-
renc — da je gospodarska vzajemnost
med Čehoslovaki in Jugoslavojo še
zelo daleč od svojega idealnega cilja.
Sploh so naši odnosi v nekaki krizi, ki
ne ji ne čudimo, če pomislimo, da imamo
telo na znotraj naše države težak gospo-
darski boj med posameznimi pokrajina-
mi. Treba se je otresti nepotrebnih ču-
stvenosti in presojati popolnoma hladno.
Če so čehoslovaški gospodarski krogi
nezadovoljni z našimi in naši z čehoslo-
vaškimi, tedaj morajo biti vmes važne
gospodarske difference, ki jih ne bomo
mogli odpraviti s tiradami o vzajemno-
sti, temveč le z metodami, ki so v gospo-
darskem svetu uznele.

Bila je velika napaka, da so se gospo-
darska vprašanja pokrivala s tančico
vzajemnosti in političnega za-
vezništva. Tako se je dogajalo, da so
mnogi čehoslovaški dobavitelji na zunan-
je zamočali nesolidnost mnogih jugosloven-
skih trgovcev, na znotraj svojega kroga
pa so širili slabo mnenje o jugoslovan-
skem gospodarstvu.

Bilo je napačno, da so se zastopniki
naših gospodarskih krogov navduševali
za gospodarsko vzajemnost s Čehoslova-
ki, kupčije pa so sklepali z Madžari in
nemci. Tudi oba vladni sta vodili večali-
ko so se naši državniiki sestali v Mari-
borskih Laznih, so se baje sporazumeli
o važnih gospodarskih vprašanjih; jav-
nost pa je še danes brez zanesljivih in
podi informacij. Beograjska vlada, ki
je v gospodarsko politiko brez gospodar-
skih krogov, da, tudi proti njim in ki
konec v takih rečeh bore malo smisla za
pomembno dokazala, da je v besedah dru-
gih nego v dejanjih. Tako so grešili
gospodarskih predstaviteljev do vlade.
Vse to pa zaradi tega, ker smo hoteli biti
na kupčijskih poslih sentimentalni in v

Opozicionelni blok.

Nemci ostanejo pri vladnih koritih.

Zagreb, 18. oktobra. Tukajšnji blo-
kaški listi poročajo, da je baje šef demo-
kratske stranke g. Ljuba Davidović po-
tom svojega tajnika stopil v direktne
stike s klubom nemških poslancev. Gosp.
Ljuba Davidović ima baje namen, pridobi-
ti tudi nemške poslance za opozicionel-
ni blok. Nemci so odgovorili, da jim tre-
nutno ni mogoče stopiti v pogajanja za
sodelovanje pri opozicionalnem bloku,
ker se večina njihovih tovarišev nahaja
izven Beograda, med njimi tudi strankin
šef dr. Kraft, ki je odpotoval v inozem-
stvo.

Kaos v Nemčiji.

Odredbe protiv socialistom in komunistom na Bavarskem. — Napetost v Berlinu.

München, 18. oktobra. (Izv.) Urad-
no se poroča: Državni komisar za Bavar-
sko je izdal strogo naredbo, s katero se
vsem bavarskim državljanom prepovedu-
je članstvo v samobrambnih organizaci-
jah socialnih demokratov in komuni-
stov, bodisi v ali izven Bavarske. Zoper
naredbo se pregreši vsakdo, ki take orga-
nizacije podpira, se udeležuje njih se-
stankov, vaj, ali drugih njihovih prire-
ditev. Prestopki se kaznujejo z zaporom
in povrh še z denarno globo v neomeje-
ni višini.

Berlin, 18. oktobra. (Izv.) Razširjena
krajevna uprava zadruga delavskih in
uradniških organizacij v Berlinu je na
svoji večerajšnji seji sprejela resolucijo,
v kateri grozi z generalno stavko, če bi
vlada nastopila protiv saskemu in türin-
škemu proletariatu z orožjem.

Weimar, 18. oktobra. (Izv.) Nova

Po tej izjavi je g. Davidović prekinil
nadaljnje stike. Nemci so mnenja, da bi
ne bilo napačno, če bi se razgovori nade-
ljevali v tej smeri. Če bi se nemški klub
pridružil opozicionalnemu bloku, bi za-
hteval, da se izdela obširen program, v
katerem bi bile tudi dane garancije, da
bodo narodne manjšine zaščitene. Prave-
ga zaupanja v opozicionelni blok pa
Nemci nimajo, ker kaže v parlamentar-
nih odborih zelo malo zanimanja za zahtev-
te narodnih manjšin.

türinška vlada je na današnji seji držav-
neg zbora podala izjavo, v kateri pravi
med drugim: Nova vlada je vlada obram-
be republike. Delala bo pri centralni
vladi na to, da se izvede oddaja premo-
ženja in uvede monopol na trgovino po
vzoru sovjetske Rusije. Glavne točke
njenege programa obsegajo poostreitev
kontrol nad produkcijo, zaščita osemur-
nega delovnika, ter razširjenje pravic
obratnih svetov, strokovnih zadrug in
delavskih organizacij.

Düsseldorf, 18. oktobra. (Izv.) V
Mannheimu je bila danes proklamirana
generalna stavka.

Berlin, 18. oktobra. (Izv.) Indeks se
je v primeri s prejšnjim tednom povišal
za 58,2%. Draginja neprestano narašča.
Protidraginjski nemiri se vedno bolj ši-
rijo in vlada z največjim naporom
vzdržuje red in mir.

Nemčija se hoče pogajati.

Odklonilno stališče Francije in Belgije.

Bruselj, 18. oktobra. (Izv.) Nemški
poslanik v Bruslju je večeraj popoldne
obvestil belgijskega ministra zunanjih
zadev, da je nemška vlada naročila želez-
ničarjem v Poruhru, naj se vrnejo ne-
mudoma na delo. Sporočil je nadalje, da
je z ozirom na gospodarske položaje v
Nemčiji nadaljno pobiranje davka na
premog nemogoče. Tudi oni premog, ki
ga dobavljajo industrijska podjetja za
Belgijo, nemška vlada le z največjimi
žrtvami plačuje. Belgijski minister zuna-
njih zadev Jaspas je opozoril poslanika,
da je to popolnoma interna zadeva nem-
ške vlade in nemških industrijcev, v ka-
tere se Belgija ne bo vmešavala.

Pariz, 18. oktobra. (Izv.) Nemški po-
slanik Hüsch je večeraj posetil francoske-

ga ministrskega predsednika Poincarrea
ter mu prečital memorandum nemške
vlade, v katerem opisuje gospodarske
težkoče, s katerimi se bori Nemčija. Po-
ročal je ob enem o nemških dobavah in o
sredstvih za plačilo reparacij. Ministrski
predsednik Poincarre je v odgovoru na-
glašal, da se ni napolnil čas za pogajanja
o teh stvarih. Nemčija mora najprej ob-
noviti delo v Poruhru in pričeti s stvar-
nimi dobavami, še le potem se bo Fran-
cija spuščala v nadaljna pogajanja. —
Pred izpolnitvijo teh predpogojev o ka-
kih pogajanjih ne more biti govora. V
ostalem se bo z nemškim memorandumom
bavil specialni oddelek ministrstva
zunanjih zadev.

MADŽARSKO POSOJILLO ODOBRENO

Pod nadzorstvom komisarja.

Pariz, 18. oktobra. (Izv.) Repara-
cijska komisija je po zaslišanju čehoslo-
vaškega poslanika v Parizu soglasno
sprejela predloge sekcije glede medna-
rodnega posojila Madžarski. V principu
reparacijska komisija pristane na poso-
jilo, vendar pa zahteva, da mora upora-
bo posojila nadzorovati poseben komisar,
ki ga imenuje sporazumno z zainteresi-
ranimi državami Zveze narodov.

FRANCOSKO-ŠVICARSKI SPOR.

Bern, 18. oktobra. (Izv.) Švicarski po-
slanik je večeraj predal francoski vladi
noto švicarske zvezne vlade glede vpra-
šanja francosko-švicarske cone, izvirajo-
čega iz člena 435 versajske mirovne po-
godbe. Švicarska vlada zastopa v svoji
noti stališče, da se lahko izvaja ta člen
samo v onem smislu, v katerem je na nje-
ga pristala švicarska vlada v času pod-
pisa pogodbe. Pristransko postopanje
Francije sili švicarsko vlado k temu, da
prekine nadaljna pogajanja in predlaga,
da se spor prepusti v razsodbo kakemu

mednarodnemu sodišču, ki ga izbereta
obe stranki sporazumno.

Angleški načrt za obnovo Nemčije.

London, 18. oktobra. (Izv.) Glasom
časopisni poročil je izdal general
Smute nov načrt za gospodarsko obnovo
Nemčije in ureditev reparacijskega vpra-
šanja ter gled neutralizacije Porenja,
ki bi bilo po tem načrtu samostojna re-
publika pod zaščito Zveze narodov.

Tovarna letal v Novem Sadu začela obratovati.

Zagreb, 18. oktobra. Iz Novega Sa-
da poročajo, da je tam začela obratovati
tovarna letalnih strojev, ki je prva te
vrste v Jugoslaviji. Doslej so bila izgo-
tovljena štiri letala. Včeraj bi se imela
vršiti prva poskušnja, vsled slabega vre-
mena pa je bila odpovedana.

BORZA.

Curil, 18. oktobra. (Izv.) Predberza.
Pariz 33.70, Beograd 6.615, London 25.24,
Praga 16.615, Milan 25.35, Newyork 557
ena osmina, Dunaj 0.007875, žig, krons
0.0079, Sofija 5

velikih gospodarskih vprašanjih naci-
onalni.

Če naša trgovina trči s solidno, strogo
realno češko trgovino, je slišati lamenta-
cije o češkem egoizmu. Zopet sentimenta-
lnost! Mar se gospodarske razmere u-
rejujejo po kakih altruističnih nagibih?
Čehi ne morejo zahtevati od nas, da naj
naročujemo vse blago izključno iz Čehoslo-
vaške, če pa ga dobimo v deželah z
nižjo valuto po znatno nižji ceni, mi pa
ne moremo zahtevati od Čehov, da naj
bodo usmiljeni z našimi trgovci in da
naj zbog usmiljenja trpe izgube. V real-
nem gospodarskem življenju ni žrtve in
samozatajevanja, kolikor jih ne zahteva
interes gospodarstva samega. Nam je
treba jasno videti in določiti, kaj more-
mo mi in kaj morejo oni, v čem lahko
delamo skupno in v čem se križajo naši
in njihovi interesi. Videti moramo, kaj
je sedaj mogoče in kaj bo mogoče v bo-
dočnosti. Gotovo je le to: Jugoslavija in
Čehoslovaka imata ne le skupne poli-
tične in nacionalne interese, temveč tudi
skupne gospodarske interese in naloge.
Dočim je vzajemnost v prvih dveh kate-
gorijah lažja in že sedaj izvedljiva, jo je
treba v gospodarski kategoriji šele pri-
praviti in organizirati. Seveda, to ne gre
z bombastičnimi frazami, temveč z re-
alnim, strokovnjaškim in odkritostnim
delom in z metodami, ki so v skladu s
gospodarskimi zakoni. Gospodarski spo-
razum je zmiraj najtežji, zato pa je tudi
krona sleherne vzajemnosti! Krona pri-
de vedno šele zadnja.

Gospodarska vzajemnost s Čehoslo-
vaško tedaj ne pomeni, da bi bili morali
Čehi pokupiti naše vino, ako ga dobe
drugod znatno ceneje, ne pomeni pa tudi,
da bi morali Jugoslavoji polagati nekake
žrtve na oltar dobre češke valute. Gospo-
darska vzajemnost pomeni sporazum
dveh narodov oziroma držav na temeljih
gospodarske realnosti. Zato ne izključu-
je takozvanega češkega »egoizma«, iz-
ključuje pa čaršijsko ne-solidnost in naš
— rekli bi — poslovni mistificizem. Ko
iskreni prijatelji in oznanjevalci čehoslo-
vaško-jugoslovenske politične, nacio-
nalne in kulturne vzajemnosti smo trdno
preverjeni, da bodo sadovi skupnega de-
la obeh narodov — dela, ne fraz in na-
pitnic — kronami tudi v dalekosežno go-
spodarsko unijo, ki jo morajo pripraviti
trezni in pošteni gospodarji in iskrenejši
državniki nego so danes v Rističevi
hiši. To pa pomeni, da je najprej treba
pomesti čaršijske in zagrebske smeti, ker
nami bo sicer zmanjkalo argumentov pro-
ti češki gospodarski politiki. Več realne-
ga dela, več solidnosti in več poštenja —
to so lastnosti, ki se jih mora gospodarski
svet v Beogradu in v Zagrebu še vedno
učiti od Čehoslovakov.

Politične vesti.

* Radikalci so kupili klerikalnega po-
slanca. Današnje »Jutranje Novosti« pri-
našajo vest, da je klerikalni poslanec
Geza Stifter izstopil iz SLS in iz Jugoslo-
vanskega parlamentarnega kluba in pre-
stopil k radikalom. Če smemo verjeti ra-
dikalni trobenti, izraža ljudstvo na kleri-
kalnih shodih zahtevo, da naj se g. Klekl
presedla k radikalom. Za radikale je ba-
je navdušena tudi vsa prekmurska du-
hovščina. Joj, joj, to verno prekmursko
ljudstvo! Kako veselo je krohotala mari-
borska »Straža«, ko je markisevski Ku-
har požrl častno besedo, ki jo je dal de-
mokratom in lačen denarja zajadral k ra-
dikalcem! Kako dolgo si je na tem izda-
stvu pregrevala svoj političen »goljazič«!
No, glej, sedaj pa je bodo kosti obtičale v
grlu. »Jeklenočisti značaj« Stifter se je
dal kupiti od radikalov in sedaj radikali
celo napram samemu Kleklu rožljajo s
težkimi tisočaki. Upamo, da bo odslej
»Straža« previdnejša, kadar bo treba

Prekmurcem peti landamus, kajti štitar, škafar, kuhar in drugi so si po značaju podobni kakor jajce jajcu. No, kako že pozna farar zvonovi? Danes meni — jutri tebi... — Da pa je prekmurska duhovščina navdušena za radikale, že verjamemo. Tej madžarski gospodi so radikali obljubili koncesijo, kakršne ji niso mogli nuditi sami slovenski klerikali: da namreč Prekmurje ostane pod madžarsko škofijo. Take reči in pa pare, gospoda okoli »Stražer«, to vleče! Veselimo se, da bomo imeli priliko zabeležiti še kakšno spreobrnjenje klerikalnega Pavla v radikalnega Pavla!

Nove koncesije Nemcem v Sloveniji
— Radi dr. Korošca, Beograjska »Pravda« poroča: Predsednik vlade Nikola Pašić je imel razgovore z ministroma Trifkovićem in Vukičevićem. Razgovarjali so se o parlamentarni situaciji. G. Pašić je te dni ponudil Nemcem, da otvori v Sloveniji paralele na vseh srednjih šolah, ker jih v Banatu in Sremu ne namerava otvoriti radi prevelikega ogroženja tamošnjih narodnih krogov. Ta ponudba naj bi bila taktična poteza proti slovenskim klerikalcem. V radikalnih krogih so prepričani, da bi pomenilo to, da se otvori v Sloveniji nemške srednje šole, velik neuspeh klerikalcev, ki tega kljub svojem zastopstvu in absolutni znagi pri volitvah v Sloveniji ne bi mogli preprečiti. G. Pašić upa, da bo s tem oddvojil klerikalce od ostale opozicije in jih pridobil zase, ter tako utrdil vladni položaj. Naš račun je točen, pravi Pašić, ker mi dobro poznamo slovenske klerikalce! No, gospod Pašić pa ne računa s tem, da v Sloveniji niso sami klerikalci.

Osamošvojitve mariborskih radikalov. Današnji radikalni organ potrjuje v našem listu že objavljeno vest, da sta se akcijski odbor NRS v Ljubljani in o-krožni odbor NRS v Mariboru na lepem razšla, ker je baje »za državni dobrobit« bolje, če delata vsak zase. Radikalni organi tudi demonstirajo zveze mariborskih radikalov z g. Stefanovičem. V celoti menda ne bo »štimalo«. Sicer pa trdno upamo, da bi v tirkusu slovenske radikalije še več predstavil smo radovedneži, kaj ne?

Politična situacija. Vsi beograjski politični krogi stoje pod vtisom predstojnega novega sestanka narodne skupščine. Situacija je zelo neznačajna in dela radikalom obilo skrbi. Pred vsem se boje, da pridejo v Beograd radičevci, 40 mandatarov Radičeve stranke je resničnih in če pride 40 poslancev v Beograd in bodo prisegli, jih nihče ne more zavrniti. V tem slučaju je radikalna samovlada konec. Snovanje opozicijskega bloka je prispelo na mrtvo točko. Dr. Korošec ne ve kaj bi. Radikali ga vabijo v vlado, opozicije se ne more otestiti in k temu se pridružuje še vsesplošno nezadovoljstvo v vrstah njegovih volilcev, samih. Velike preglatvice dela klerikalcem tudi Prekmurje. Sicer pa se splošno soča, da bi opozicija postavila pri volitvah predsedstva skupščine, skupno listo. Nemci in Turki niso povsem trdni zavezanci radikalov in govorijo se celo, da bodo postavili pri volitvah samostojno listo. Če se to res zgodilo, kar ni izključeno, ampak celo verjetno in bi opozicija nastopila enotno, potem bi bila opozicija v počinu in radikalija bi zopet padla. Situacija je torej opasna in radikali se že bavijo z mislijo, naj bi se zasedanje skupščine takoj po otvoritvi zopet odgodilo za nedoločen čas.

Radici zastopa tudi Slovence? Radič piše: Kdo je predstavitelj Slovenije? Radič ali Korošec? Korošec pravi, da je on, a Radič se v Londonu predstavlja tudi kot predstavitelj Slovenije ter se danes titulira: »Predstavitelj Hrvatske, Slovenije, Bosne, Črne gore in Makedonije«. Čudno je to — sklepa zagrebški list — da je moral »predstavitelj« iz teh delov pobegniti...

Radikali trgujejo dalje z našimi narodnimi interesi. Glasilo naših Nemcev, novosadski »Deutsches Volksblatt« poroča z dne 16. tm. sledeče: »Včeraj predpoldan se je ministrski predsednik Pašić dolgo razgovarjal z ministroma Trifkovićem in Vukičevićem o parlamentarni situaciji. Kakor se doznava, bo Pašić te dni pozval k sebi zastopnike nemškega poslanskega kluba ter jim pomnil otvorenje nemških paralel na srednjih šolah v Sloveniji. Ta ponudba bo sledila kot odškodnina za zavrnitev predloga poslanca Tumbela radi otvoritve nemških sred-

njih šol v Vojvodini. Tako torej Radičali sami ponujajo Nemcem otvoritev nemških paralel na srednjih šolah v Sloveniji! In na vseh srednjih šolah naj bi se otvorile nemške paralele! Nismo taki šovinisti, da bi ne dovoljevali tudi našim nemškim soživaljanom pravice šolati svoje otroke v svojem jeziku, ker pa vemo, da v celoti Sloveniji ni toliko pristnih nemških staršev, da bi s svojimi otroci napolnili popolnoma kompletni nemški srednješolski zavod, smatramo po pravici sedanje postopanje radikalne vlade za — podpiranje in širjenje nemškutarije. Kajti več nego jasno je, da bi morali nemške paralele, če bi se hotele obdržati, posejati otroci Slovencev ali vsaj renegatov. S tem bi se vrnili v naši narodni državi pet let po osvobođenju nazaj v stare avstrijske čase. Postopanje radikalov pa postaja še bolj nečuvno če pomislimo, da hočejo dati ti Nemcem v Sloveniji srednje šole kot odškodnino za neizpolnjeno zahtevo po nemških šolah v Vojvodini. V Vojvodini žive Srbi in je ta pokrajina srbska domovina, zato je tam treba ščititi srbske narodne interese, zato se nemške šole tam ne smejo otvoriti, otvorijo pa se v Sloveniji, ki je slovenska ne pa srbska. S tem se hoče reči: V Vojvodini vam ne damo šol ker je to naša pokrajina, damo pa vam jih kolikor hočete v naši koloniji, v Sloveniji, ker tam ni Srbov in nam je radi tega vseeno kakšno so tam šole, slovenske ali nemške. Ne, gospoda, to presega vse meje. Sedaj bi pač bila dolžnost vseh Slovencev, brez razlike strankarskega prepričanja, da bi dvignili svoj glas in zaklicali brezvestni radikalni gospodi: Do tu in ne dalje!

Radikali in džemijet. Kakor znanjo so radikali izvolili turškega poslanca Kenana Dzija za podpredsednika svojega kluba. Sedaj pa se je džemijet vendar spomnil, da tako ne gre in da je to le preveliko prijateljstvo z radikali ter je pozval svojega člana Kenana Dzija, da se izjavi kaj je, radikal ali džemijetovec. Kenan Dzija je na to vprašanje, kakor poročajo listi, odgovoril, da se smatra še vedno za člana džemijeta. Radi tega zahteva sedaj džemijet, da poda ostavko na mesto podpredsednika radikalnega kluba. Sicer pa stoji džemijet, kakor trdi jo na poučenem mestu, pred razpustom. Džemijetovci, ki se nahajajo v Beogradu zatrjujejo, da vlada v njihovem klubu veliko nezadovoljstvo s sedanjo politiko radikalov, posebno pa z njihovo politiko v Južni Srbiji. Poleg tega pa skrbi Turke tudi to, kaj bi bilo, če bi prišli radičevci v parlament in bi opozicija vrгла radikalno vlado. Če bi se Turki preveč navezali na radikale, potem bi v tem slučaju frčali tudi oni in bi jim bil prestop k sedanji opoziciji, potem večini, nemogoč. Turki so torej res v škripah, z njimi pa tudi radikali, ki žive od njih. Za politično moralo Turkov pa je posebno zadnja navedba vzroka velekarakteristična in so radikali res lahko ponosni na tako družbo, ki bi jih zapustila takoj, kakor hitro bi ne bili več na vladi ter prešla na nasprotno stran.

Nevarnost revolucije na Poljskem? Kakor poročajo iz Varšave, ni sedaj več dvoma, da je imela strašna eksplozija v Varšavi politično ozadje. Zločinski napad, pri katerem je bilo največ delavskih žrtv, so povzročili temni elementi, ki se hočejo tudi na Poljskem potom anarhije in »diktature proletariata« povzpeti na krmilo. Vlada, ki je te dni dobila v sejo zaupnico, se bavi z mislijo, da bi uvedla diktaturo, ki bi trajala nekaj mesecev in bi imela pred očmi zgolj vzdrževanje miru in reda.

Enotna fronta madžarskih fašistov. Po poročilih madžarskih listov iz Budimpešte je po dolgih pogajanjih med posameznimi skupinami madžarskih fašistov prišlo do popolnega sporazuma in do vzpostavitve enotne fronte. Madžarski fašisti, ali »prebujajoči se Madžari«, kakor se sami nazivajo, so bili doslej po svojem delu, ciljih in taktiki precej razkosani in v tem je tical tudi glavni vzrok, da njihov vpliv, kljub ugodnim razmeram za njihov pokret, ni bil tako velik kakor bi bil sicer lahko.

Troci za politiko miru. Iz Moskve poročajo: Trocki je izjavil v razgovoru z ameriškim senatorjem Kingom, da se Rusija ne bo vmešavala v razvoj dogodkov v Nemčiji in da bo vzdrževala dobre odnose s Poljsko.

Dnevna kronika.

— **Profesorski izpit** je položil znan slovenski pisatelj dr. Ivan Lah. Glavna predmeta sta slavistika in filozofija. Odličnemu prosvetnemu delavcu iskreno čestitamo!

— **Zakon o ustroju vojske in mornarice** objavlja »Uradni list« pokrajinske uprave za Slovenijo št. 96 z dne 17. oktobra, na kar opozarjamo vse intesente. Posamezni izvodi se dobivajo tudi v upravi »Uradnega lista« v Ljubljani, Miklošičeva cesta 16.

— **Občinski zastop trga Mozirje razpuščen.** Radi nezmožnosti za delo je pokrajinska uprava razpustila občinski zastop trga Mozirje v Savinjski dolini. Za gerenta je imenovan nadučitelj v pokoju g. Franc Praprotnik.

— **»Radikalni Glasnik« v Zagrebu preneha izhajati.** Zadnja številka tega zagrebskega lista objavlja, da preneha »Radikalni Glasnik« do srede novembra izhajati. Takrat se sestane glavni odbor radikalne stranke, ki bo odločil o njegovih nadaljnih usodi. List izkazuje ogromen deficit, vključno temu, da so razni radikalni mogotci prispevali mesečno po 30.000 D. List za listom... in radikalne stranke bo v Hrvatski in Sloveniji kmalu konec.

— **Vsaj eden, ki priznava.** Ponovno se je že očitano radikalcem, da zasledujejo velesrbsko idejo in da so sovražniki Jugoslavije. O priliki debate o interelaciji glede nasilstev s strani radikalcev o priliki volitev je predsednik demokratskega kluba g. Ljuba Davidović orisal tudi bedno stanje današnje vlade, ki mora pred vsakimi glasovanjem tekati od kluba do kluba ter moledovati za glasove. Svoj govor je končal z besedami, da zahtevajo demokratje vlado s široko jugoslovensko koncepcijo. Tu je padel v besedo minister za agrarno reformo Simonović: To je ravno, česar mi nočemo! Ko je vsled tega nastalo v parlamentu veliko razburjenje, ni vedel, kaj bi odgovoril ter se je končno začel izgovarjati, da je samo nasprotnik naziva: jugoslovensko.

— **Zatiranje divjih zakonov.** Po vojni so se takozvani »divji zakoni« silno pomnožili. V spričo splošne stanovanjske bede in z ozirom na to, da so »divje« zakoni (konkubinat) proti določbam ustave, je vlada izdala vsem podrejenim oblastem ponovno strog nalog, naj v vseh sredstvih zatirajo »divje« zakone. V skupnem gospodinjstvu živeti se morajo ali poročiti ali pa razviti. Takim tudi stanovanjske oblasti ne smejo nakazovati stanovanj.

— **Novi direktni vozovi na progah iz Beograda v notranjost.** Prometno ministrstvo je izdalo naredbo, da mora beograjska železniška direkcija priklopiti nove štiriosne A. B. personalne vozove vsem brziim vlakom in kjer ti ne vozijo, osebnim vlakom, ki vozijo iz Beograda v notranjost države in sicer na progah: Beograd-Dževdželija, Beograd-Caribrod, Beograd-Pravovo, Beograd-Kragujevac, Beograd-Kruševac, Beograd-Subotica, Beograd-Osijek, Beograd-Zagreb-Bakar, Beograd-Zagreb-Ljubljana, Beograd-Zagreb-Maribor, Beograd-Sombor in Beograd-Brod. Vagoni bodo služili v prvi vrsti za direktno potovanje. Doslej je poslala Nemčija na račun reparacij že 76 takih vagonov, do konca leta pa jih pošlje še 624.

— **Vodni zemljevid Jugoslavije.** Generalna direkcija vod v ministrstvu poljoprivrede in vod je izdala te dni nov podroben zemljevid vseh vodnih poti v naši državi ter sploh jezer, rek in potokov. Zemljevid bo služil tudi za podkrepitev novega zakonskega predloga o uredbi vod, vodnih poti in vodnih sil, ki bo v kratkem predložen narodni skupščini.

— **Kamenarović pred najvišjim sodiščem.** Svoječas je bil prosluli politični ravnatelj Jadranske banke v »Slov. Narod« objavil razne klevete proti ministru n. r. dr. Kramarju in bil radi tega obsojen na 2500 D. Kamenarović se je zoper to obsodbo pritožil na najvišje sodišče, Stot sedmorice v Zagrebu, ki pa je na svoji včerajšnji razpravi pritožbo zavrnilo kot dočela neutemeljeno in deloma nedopustno. Božji milni meljejo počasi, pa gotovo!

— **Jugoslovenski mornarji dezertirajo** z ladji. Čikaški »Hrvatski glasnik« poroča, da v zadnjem času jugoslovenski mornarji dezertirajo s svojih ladij in to radi premale plače. Med drugim prinaša do-

pis nekoga našega mornarja, ki takole toži: V ameriških lukah je bilo nedavno pet jugoslovenskih ladij, a z vseh pet so pobegnili mornarji, 107 po številu, in vsi radi prenizke plače. Dobivajo štiri šilinge na mesec, med tem ko plačujejo angleški in drugi lastniki svojim mornarjem najmanj štirikrat toliko. Glavno pri tem pa je, da pobirajo jugoslovenski parniki ravnotako visoko tovarnino, kakor parniki drugih držav in torej ne verjela izgovor, da lastniki ladij ne morejo plačati mornarjev. — List pristavlja k temu: Bilo bi dobro, da se jugoslovenski lastniki ladij enkrat odločijo za to, da svoje mornarje pošteno plačajo. Kajti, če gre takoj naprej, bodo pobegnili vsi domači mornarji in lastniki ladij bodo prisiljeni najeti tuje mornarje in to za mnogo dražji denar, dočim bodo naši lastni ljudje brez posla, ali pa zaposleni pri tujih podjetjih, kar ne bo težko, saj je jugoslovenski mornar na glasu kot najboljši na celini svetu.

— **Nemec predsednik Lige narodov.** Unija Lige narodov, ki je te dni zborovala v Haagu, je izvolila za svojega predsednika mesto dosedanjega švedskega delegata Adelwertsda, nemškega profesorja Treuba. Za prvega podpredsednika je bil izvoljen tudi Nemec grof Bernsdorff, za drugega Anglež Dickinson, za tretjega Poljak Dombinski, za četrtega pa Francoz Apell.

— **Zračna zveza Dunaj-Trst-Benetke.** Na Dunaju se je ustanovila nova zrakoplovna družba, ki bo v kratkem otvorila redni zračni promet med Dunajem, Trstom in Benetkami. Črta nove zračne zveze bo šla iz Dunaja preko Gradca, Maribora in Ljubljane na Trst in preko Gorice in Vidma na Benetke.

— **Izenačenje koledarja v Rusiji.** Ruski patrijarhat je uvedel s 14. tm. tudi v Rusiji gregorijanski koledar.

— **Lavine in poplave v Julijski krajini.** Med Pontabljem in Naborjetom je železniška proga na več mestih vsled lavin porušena. Tako železniški kakor telefonični in brzojavni promet je radi tega na tej progi ustavljen. Reka Bela je stopila iz bregov ter poplavlila vso okolico. Več mostov je voda odnesla.

— **Plemeniti goljufi.** Bivši zastopnik ekskralja Karla, baron Bruno Steiner de Malmont in njegova žena, ki sta obtožena goljufije in poneverbe, sta bila 16. tm. izročena od francoskih oblasti in sta bila prepeljana v Bern, kjer se bosta morala zagovarjati pred sodiščem.

— **Nesreča pri gradnji železnice.** Pri gradnji galerije na progi Bologna-Florenca so eksplodirali vulkanski plini. Dva delavca sta usmrčena, 10 deloma teže ranjenih.

— **Strašno podraženje železniške vožnje v Nemčiji.** Cene za osebni promet so se dvajsetkratno zvišale napram cenam v minoletem tednu. Vožnja iz Berlina v Hamburg v II. razredu stane 23 milijard mark, v III. razredu skoro 8 milijard, iz Berlina v München (III. razr.) 14 milijard mark.

— **Nazadovanje morale v Zedinjenih državah.** Sodnik Zedinjenih držav, Lyndal Demer priobčuje v nekem newyorškem listu zanimive podatke o padanju morale v Zedinjenih državah. Med drugim pravi, da se danes v Zedinjenih državah skoraj popolnoma prezira ženitveni zakoni in se ustvarja nekako popolnoma novo stanje seksualnih odnosov, med mošči in ženo. Ločitve zakonov se grozovito množe, tako da pride na primer v Denver na vsaki sklenjeni zakon po dve ločitvi. Samo v Newyorcu z bopetdesettisoč deklet in konkubinat z bogatimi možmi.

— **Ventzelos — bogat dedič.** Nek bogat Grk s Krka je zapustil vse svoje premoženje v iznosu več milijonov drahem bivšemu grškemu ministrskemu predsedniku Ventzelosu z naročilom, da ga porabi v narodne namene.

JDS.

Veliki zbor demokratske stranke v Sarajevu. V Sarajevu se vrše veliko priprave za demokratski zbor, ki se bo vršil dne 28. oktobra. Zbora se udeležijo delegati iz cele Bosne in Hercegovine. Zborovanje se udeležijo predsednik demokratske stranke g. Ljuba Davidović, ministar n. r. Svetozar Pribičević, don Jura Blankin in Miroslav Kulmer.

Mariborske vesti.

Maribor, 18. oktobra 1923.

MARIBOR, ZGANI SE!

Zavedna, v Mariboru živeča koroška begunka nam piše: S kakimi občutki smo preživeli koroški Sloveni tostran meje naš usodepolni spominski dan 10. oktobra, je nepopisno. Srca nam krvave, ko vidimo, da vlada ravno v Mariboru, v največjem obmejnem kraju, ki bi moral biti torišče in žarišče narodne propagande, tako malo zanimanja za ta dan, ko bi morala vsa narodna društva na plan, da ožive spomin na tužne dneve, ki so nam vzeli naš Korotan in da vnovič prisežejo neomajno zvestobo koroškim bratom onstran meje. Toda nič. Edini »Tabor« je prinesel lep uvodnik in s tem je bilo tudi vse končano.

Nam pa krvavi srce... Nas, ki poznamo naše ljudi, ki vemo in čutimo, koliko trpe pod tujim jarmom, zatirani in zaničevani, nas boli ta mlačnost, zlasti, ko vidimo, kako se postopa pri nas z onimi Nemci, ki sovražijo naš rod, ki so krivi trpljenja naših bratov. Ne moremo se načuditi postopanju naših oblasti, zlasti višjih, ki dajejo našim Nemcem vedno in vedno nove koncesije, jim odpirajo popolnoma nepotrebne šole v času, ko koroški Sloveni nimajo niti ene same slovenske ljudske šole, dasi jih je mnogo več, kakor pa Nemcev pri nas. In vendar se avstrijska vlada vedno in vedno poteguje za nemško narodno manjšino v Jugoslaviji, ki se ji godi bolje, kakor prej pod Avstrijo, dočim se naša vlada za koroške Slovence niti ne zmeni. Ali naj se potem še čudimo, če se koroški Slovencev polasča obup, ko vidijo, da so zapušteni tudi od nas, ki bi bili prvi poklicani, da jim pridemo na pomoč, da jih podpremo v boju za obstanek in razvoj?

Po vsej pravici bi pač lahko pričakovali, da se zanimamo zanje zlasti mi tu ob meji, ki poznamo in smo sami leta in leta doživljali težke narodne boje z zakletim sovragom. Zato kličemo vsem narodnim krogom v Mariboru: Zganite se! Če že vlada nima razumevanja za naše narodne težnje, imejmo ga vsaj mi! Korotan nas kliče ob dvajseti uri! Izgubimo ga enkrat, ne izgubimo ga za vedno! — Zalka K.

Smrtna koša. V tukajšnji bolnici je umrl danes jutraj ob 6. uri po daljši in mneni boleznj pošni poduradnik Matija Škof. Pokojnik je bil zvest pristaš demokratske stranke in zapuščal vdovo s štirimi, nedoraslimi otroki. Pogreb se bo v soboto, dne 20. tm. ob 16. uri na mestnem pokopališču v Pobrežju. Prizadebi rodbini naše iskreno sožalje!

Mariborske Ciril-Metodove podružnice priredijo v soboto, 27. oktobra 1923 v Narodnem domu ob priliki 25-letnice obstoja ženske oprednice veliko propagandno manifestacijo. Po slavnostnem zborovanju nastopi moški in mešani zbor Glasbene Matice in ženski zbor z izbranimi pesnimi. Godbo bo proizvajal združeni sokolski in češki orkester. Ker sodelujejo vsi imenovani z ozirom na važnost te narodne prireditve brezplačno, bo tudi dostop k tej prireditvi popolnoma brezplačen, tako, da se ga lahko udeležijo vsi sloji.

Anketa za »Dom ubogih«. Včeraj zvečer se je vršila v magistratni posvečevalnici anketa za »Dom ubogih«. Predsedoval je g. ravnatelj A. Žmava. O akciji, ki jo pripravlja kreditna in stavbna zadruga »Mojmir« in ki je našim čitateljem v splošnem že znana iz prejšnjih novic, je referiral izpčno g. Pirc. Po njegovem referatu se je razvila živahna in stvarna debata o vprašanju, kako urediti idealni in fivalevredni načrt, ki pa zahteva — milijone. Na nasvet nekaterih pravnikov je bila volitev širšega akcijskega odbora za sedaj preložena. Izvoljen pa je bil pripravljalni odbor, ki bo pripravil pravno podlago zasnovane akcije in določil konkretne predloge za nadaljnje delo. V ta odbor so stopili gg. Žmava, Kerševan, dr. Valjavec, Fava, Fischer, Pirc in Jagodič. — Udeležba na anketi je bila zadovoljiva. Prihodnja anketa se bo vršila v širšem obsegu.

Razširjenje študija na mariborskem bogoslovju. Po odredbi knezoškofa dr. Andreja Karlna, ki se je nedavno vrnil iz Rima, se razširi študij na mariborskem bogoslovju na pet let. Doslej je trajal samo štiri leta. Sicer pa je bila letos slaba »žetev«, ker so vstopili v bogoslovje, kakor smo že poročali, samo 4 kandidati.

Kozoljubstvo mestnega magistrata. Na našo tozadevno notico pod gornjim naslovom nam sporoča zdravstveni odsek pokrajinske uprave v Ljubljani: Zdravstveni odsek v Ljubljani je svoječasno odredil prisilno cepljenje vsega prebivalstva v Mariboru, ker se je tam pojavilo več slučajev koz in se je bilo bati, da se bolezen raznese. Hitremu in energičnemu nastopu zdravstvene oblasti se je zahvaliti, da se bolezen ni razširila. Del prebivalstva je bil profilaktično cepljen, oni del pa, ki ni bil in se ni cepljenju takrat odzval, se cepi naknadno, kar je povsem logično in pravilno. Ne odgovarja pa resnici, da so bili pozvani k ponovnemu cepljenju oni, pri katerih je bil uspeh prvega cepljenja negativen, kar bi pač ne bilo umestno. Istotako ne odgovarja dejstvu, da bi bilo cepljenje za organizem škodljivo. V interesu celokupnega prebivalstva je, da se odziva potrebnim in za zdravje koristnim odredbam. Sanitetni šef: dr. Katičič Ir.

Pobeg 7-letni otrok. V oskrbo drž. dečjega doma v Mariboru je bil oddan 6 do 7-letni deček, svetlih las, male postave, zdrav, ki se je po mestnem parku kot izgubljeni otrok potepal. Pravi, da je prišel v Maribor po glavni cesti, piše se baje Krapša Martin in je menda doma v Turnišah (Turnišče pri Ptuj), kjer so mu starši pomrli in nima nikogar. Ako bi kdo kaj vedel o tem otroku in njegovih svojcih, naj blagovoli javiti podatke vodstvu drž. dečjega doma v Strossmajerjevi ulici 26.

Kaj vse krađejo. Včeraj popoldne je zasačila policija na koroškem kolidvoru zloglasnega Antona Piska, ki se je spravil k neki tam stoječi lokomotivi in skušal demontirati čez 1 m dolgo bakreno cev. Pisk, ki je tat iz navade, je skupno z ostalimi svojimi brati izgnan iz Maribora, je bil izročen sodišču.

Narodno gledališče.

REPERTOIRE:

Četrtek, 18. okt. Kralj na Betajnovi, AB. A.

Petek, 19. okt. Zaprt.

Sobota, 20. okt. »Traviata«, izv. Premijera.

»Kralj na Betajnovi«. Danes, v četrtek 18. okt. se vprizori krasna Cankarjeva drama v treh dej. »Kralj na Betajnovi«. Predstava se vrši za ab A, a je še več vrst lepih sedežev na razpolago.

»Traviata«. V soboto, 20. okt. se nanovo vprizori krasna Verdijeva opera »Traviata«, ki je, vprizorjena v lanski sezoni, dosegla jako lep uspeh. Letošnja »Traviata« bo gotovo zanimala tudi vse one, ki so si ogledali to opero že lansko sezono; kajti partije so v čisto drugih rokah kot v lanski sezoni. Violetto Valery poje gdč. Vladimirova, Floro Bervoix poje gdč. Kogejeva, Alfred Germont bo g. Knittel, član zagrebške opere, njegov oče George Germont bog. Govorov, Gastona bo pel g. Urvalek in zdravnik bo pel g. Staglar. — Torej partije so v čisto drugih rokah kot lansko sezono. Opero je nanovo nastudiral gospod ravnatelj opere g. Andro Mitrovič, ki dirigira in režira obenem. Sploh je smatrati sobotno premijero »Traviate« kot premijero u praviem pomenu besede in ne kot reprizo lanske »Traviate«.

Surgučev, »Jesenske gosli«. Kakor iz vemo, pripravlja drama štiridejanski igrokaz ruskega pisatelja Ilje Surgučeva »Jesenske gosli«. Igrokaz so vprizorili na mnogih ruskih odrih. Z velikim uspehom so ga dajali tudi »Hudožestveniki«. Ze samo dejstvo, da je igrokaz na repertoarju umetniške družine, ki je zadržila ves zapadni svet s svojo čudovito globoko igro, daje »Jesenskim goslim« Ilje Surgučeva najboljšo spričevalo. Igrokaz je poln pristnoruske mehke in jako lepo združuje jesen v ženski duši z jesenjo v prirodi. Opozarjamo že sedaj, na bližajočo se premiero »Jesenskih gosli«. V nedeljski številki bomo prinesli v podlistku vsebino igrokaza.

Obiave.

Š Orkestralni odsek Glasbene Matice. V včerajšnji notici je bil pomotoma izpuščen stavek: V bodoče se vršijo redne vaje vsaki ponedeljek in četrtek ob 20. uri.

Sokolstvo.

o Jugoslovnski Sokolski Savez razpisuje natečaj za osnutek znaka sokolskega naraščaju. Znak naj bo velik 15 krat 15 ali 15 krat 20 mm v kakršnikoli obliki, naj odgovarja sokolski ideji in naj bo primeren za sokolsko mladino. Osnutke v mavcu (povečana oblika) je vpsolati do 30. novembra tl. starešinstvu Jugoslovnskega Sokolskega Saveza, Ljubljana, Narodni dom. Osnutek bo presodila v to določena jury. Za sprejeti osnutek je določena nagrada 5000 D.

Dopisi.

Iz Zrkovc. Gospoda Rebernika je torej že doletela drugič milost kraljeve amnestije. Mi smo mn to — dasi nismo prijatelji pregostih amnestij, — privoščili iz celega srca. Upali smo namreč, da ga bo kraljeva dobrota spravila končno le enkrat na cesto normalnega človeka. Pa motili smo se! Dne 5. tm. je namreč imel zopet duševno erupcijo. V tem stanju je pretepel svojo najemnico, 74-letno Drobinco tako, da še danes leži pri svoji hčerki v Mariboru in se zdravi. Končno besedo pa bo zopet imelo sodišče!

Slovenska Bistrica. Pogajanja radi napeljuje falskega električnega toka v mesto so končana. Vsa tozadevna dela so se izročila tvrdki »Elin« v Mariboru, ki se je zavezala izvršiti jih do 31. jan. 1924. — Mariborsko socialistično pevsko društvo »Svoboda« je dne 13. tm. zvečer priredilo v hotelu »Beograd« koncert, ki je imel na sporedu poleg Gerbičevih, Adamičevih, Devovih in Lajovčevih tudi slovenske, slovaške in srbske narodne pesmi. Videlo se je, da imajo pevci dobro voljo in požrtvovalnega dirigena; nekateri pesmi so prednašali prav lepo. Posebno so ugajale »Slovce«, slovaški narodni »Teče voda teče« in »Pasol Janke tri volje«, ki ju je prednašal moški zbor s sodelovanjem ge. prof. Radove, ter mešani zbori: Adamičeva medijunska »Sem si vzela«, Devova »Prelepa je selška dolina« in Mokranjčeve »Srbske narodne«. Obisk je bil slab; čudili smo se, da ni bilo skoraj nič socialistov med poslušalci, saj je bil vendar koncert zamišljen kot vzpodbuda tukajšnjim podrugom. Večino poslušalcev so tvorili demokrati in Orjunaši. Pri tej priliki bi opomnili gospe in gospodične pevke, da smo jih obhodovali, kako lepo govorijo nemški. — Dne 27. in 28. tm. priredil tukajšnja Čitalnica predstavo »Mlinar in njegova hči«. Za predstavo je nastikal naš igralec in slikar g. Makso Rovšek nove lične kulise.

Oplotnica. Resničoljubnega lažidopisca »Slov. Gosp.« o pretepu v Oplotnici vprašamo, ali nič ne ve, da se med tukajšnjimi Orli tudi dogajajo junaški čini. Bili so pretekli teden povabljeni na dom orlovskega načelnika na »kožuhanje«. Tam so se pa tako »krasno« zabavali, da je obležal eden tukajšnjih Orlov v krvi v razparanim trebuhom in so ga šele drugi večer prinesli domov. Ranjena je bila tudi sestra načelnikova v nogo. To so uspehi tako »idealne« orlovske vzgoje. Pričakujemo trdno, da bosta ta dogodek prinesla tudi »Slov. Gospodar« in »Straža«. — Ali dotični dopisnik že ve, da je Marijin družbenik Smogave iz Keblija, ki je na Binkoštni ponedeljek prišel pijan v družbi drugih z božje poti na Brinjevi gori in v Oplotnici napadel mirne fante, dobil zato 3 mesece težke ječe? Sodnijska pravica je izkazala, da so bili tistega pretepa krivi pohorski fantje in ne oplotniški Sokoli. Pričakujemo, da bo dopisec popravil krivico, ki jo je zadal s svojim neresničnim dopisom oplotniškim fantom in Sokolom.

Trgovina, obrt in industrija.

Poziv interesentom v Sloveniji, da javijo svoje terjatve nastale iz dobav naših državnih uprav. Med vzroke, ki povzročajo pomanjkanje denarja na našem trgu, spadajo tudi dolгови naše države za razne dobave. Znano dejstvo je, da je v Sloveniji mnogo podjetij, ki imajo terjatve napram državi iz raznih dobav. — Gre gotovo za znatne svote, vendar svota vseh teh terjatev ni znana. Za akcijo, ima namen pospešiti plačilo predmetnih državnih dolgov, je pa največje važnosti, da ugotovimo za Slovenijo kar mogoče točno svoto državnih dolgov, izviračočih

iz raznih dobav državnih uprav. Trgovska in obrtniška zbornica za Slovenijo v Ljubljani zategadelj pozivlja industrialne, trgovske in obrtne interese v Sloveniji, da ji takoj sporoče pismo: 1. koliko znašajo njih terjatve iz dobav naših državi po stanju 20. oktobra 1923; 2. kakšno blago so dobavljali in kateremu mestu državne uprave; 3. kedaj so nastale terjatve.

Gospodarstvo.

g Prijava vina. Finančno okrajno ravnateljstvo v Mariboru opozarja vse proizvajalce vina, da so zavezani v roku 10 dni od dneva, ko so izprežali vino, prijaviti dobljeno količino vina pristojnemu oddelku fin. kontrole. Nadalje je vsak, kdor proda vino, dolžan, da prijavi pristojnemu oddelku fin. kontrole prodano količino vina, predno istega izroči kupcu. Na vsako tako prijavo dobi prodajalec vina od oddelka fin. kontrole za nezatrošarjeno vino kontrolni list, za zatrosarjeno vino pa svobodnico. Kontrolni list oziroma svobodnico mora prodajalec izročiti istočasno z vinom kupcu, ki pa mora kupljeno vino tekom 24 ur po prejemu prijaviti svojemu pristojnemu oddelku fin. kontrole ter izročiti istemu tudi kontrolni list oziroma svobodnico. Če pa je dobil kupec vino s kontrolnim listom, mora tudi v gori omenjenem roku 24 ur plačati odpadajočo trošarino in eventualno občinsko doklado k trošarini. Kdor ne prijavi tekom 10 dni svojega vinskega pridelka ali opusti prijavo prodaje vina, bo kaznovan po členu 85 trošarskega pravilnika na denarno kazen 100 D. Kupec vina pa, ki ne prijavi tekom 24 ur prejetega vina in ga ne zatrosarini v istem roku v sliučaju, da je sprejel nezatrošarjeno vino, se bo de smatrati, zmislu člena 77 troš. pravilnika kot tihotapec ter ga čaka kazen v dva do štiri kratnem znesku prikrašane trošarine. Tudi se mu zapleni vino, ki ostane takoj dolgo zaplenjeno, dokler ne plača prikrašane trošarine in kazni. — Prosi se vse občinske in župne urade, da to razglasijo občinstvu.

g Zahteva po gospodarskem inštitutu na ljubljanski univerzi. Zadnji »Trgovski list« prinaša o tej zadevi uvodnik in pravi med drugim: Mislimo, da je že čas, da se na ljubljanski univerzi ustanovi znanstveni zavod za gospodarska vprašanja. Naša pokrajina potrebuje tak znanstveni zavod kar najhitreje. V življenju, zlasti v gospodarskem zmaguje tisti, ki razpolaga z ostrejšim očesom, s točnejšimi pogledom, s silnejšimi razumom. To vse pa je v zvezi z znanstveno erudicijo in vzgojo. Kakšne razvoje smo v zadnjih petih letih doživeli. Glejmo samo na kurzna utripanja naše valute, na našo industrijsko produkcijo, na investicijo kapitalov, zlasti na zaokroženo sliko našega gospodarskega življenja, ki jo je takrat razgrnil ljubljanski velesejem. Ali imamo o vsem tem eno resnejšo studijo, temeljitejši vpogled in opis? Brez take znanstvene podlage pa je vsako predvidevanje gospodarskih dogodkov, vsaka smotrena gospodarska politika nemogoča. Zato zahtevamo ustanovitev gospodarskega inštituta na ljubljanski univerzi.

g Živinski potni listi morajo biti potrjeni od vojaške oblasti. Ministrstvo notranjih zadev je izdalo naredbo, po kateri morajo biti živinski potni listi potrjeni od vojaške komande. Ta naredba velja za konje, vole in drugo vprežno živino. V slučaju, da potni list nima tega potrdila, sme oblast kupcu živino odpraviti kot na sumljiv način dobljeno.

V SOBOTO, 27. OKTOBRA VSI V NARODNI DOM na manifestacijo mariborskih podružnic Ciril-Metodove družbe

Turistika in sport.

OASPD. Nedeljo, 21. okt. ob 5.05 do Ruš ter ob Lobnici mimo slapov k Ruški koči. Sestop po dogovoru. — Fotografije, ki kažejo krasote tega izleta, so v izložbenem oknu trgovine g. Franjo Majer, Stolna ulica, na ogled.

Hrvatsko planinsko društvo obišče naše Pohorje. Izletniki, 20 do 40 oseb, priče se v sred. 21. okt. ob 22.07 v Ma-

Maribor, Kjer prenočijo. Drugi dan, 1. nov., izletijo na Pohorje, a zvečer ob 17.20 se vrnejo v Zagreb. Natančnejši podatki sledijo. Naši planinci so vladno vabljeni, da se priključijo v čim večjem številu temu izletu, da bodo odnesli brati Hrvati najlepše spomine domov. — OASPD.

Sport.

Lawn-tennis turnir

za prvenstvo mesta Maribor je v nedeljo bil zaključek. Deloma po dežju moteni turnir je prinesel zelo pestro končno sliko, kajti na prvih mestih je edino gđ. Grassellijeva dvakrat plasirana, medtem ko so drugi dobri igralci lepo razdeljeni vsak na enem prvem mestu.

V posamezni igri gospodov 1. g. dr. Blanke, 2. g. Ivan Roglič (finale 6-3 5-7 6-4). — V posamezni igri dam 1. gđ. Grasselli Nikolaja, 2. gđ. Kravos Zora (finale 6-3 6-2). — V dvojni igri gospodov 1. gg. Leyrer - dr. Felber, 2. gg. Sonbky - Bergant (finale 6-2 6-2). — V dvojni igri dam 1. gđ. Grasselli - Kravos, 2. gđ. Podlogar - Rosenberg (finale 6-3 6-1). — V mešani igri 1. ga. dr. Ravnikova - g. Roglič, 2. gđ. Grasselli - g. Leyrer (finale 3-6 8-6 6-4).

Kot zelo zanimive igre od nedelje je omeniti sledeče: Predfinale ge. dr. Ravnikove proti gđ. Grasselli, kjer se je pravzaprav odločilo prvenstvo. Po večini se je sodilo v naprej na zmago ge. dr. Ravnikove. Gđ. Grasselli je imela pa svoj najboljši dan in predvedla v dobrem razpoloženju krasno, dosedaj nedvomno najlepšo svojo igro. Vidno nedostopna na ga. dr. Ravnikova ji ni mogla slediti in je končno podlegla.

Hud boj se je razvil v pojedinski igri gospodov med g. I. Rogličem in g. dr. Blankejem. Neprestano nagibanje zmage enkrat na eno, potem zopet na drugo stran je povzročilo veliko napetost med gledalci. Oba gospoda sta bila v prav dobri formi in sta se potrudila v polni meri. Ob veliki napetosti se je slednjič z minimalno razliko odločil match za g. dr. Blankeja.

Zaključek turnirja je tvorila pričakovana polna mešana igra Grasselli - Leyrer proti dr. Ravnikovi-Roglič. Predsodba je po veliki večini glasila na zmago para Grasselli-Leyrer, to že na podlagi dispozicije obeh dam in dopoldanske zmage gđ. Grassellijeve. Trdna volja in v tem spojena požrtvovalnost nasprotnega para, dr. Ravnikova - Roglič, je pa

premagala vse predsodke in izvojevala zmago za se ob vseskozi napeti igri.

Kakor že prvotno omenjeno, so prišli prav vsi igralci na svoj račun, ki jim je sport sredstvo za plemenito medsebojno tekmovalno in sredstvo za jačanje telesa, posebno pa živcev, ki naj končno obvladajo fizično in duševno v prvi vrsti samega sebe. Lawn-tennis igra, ki ne dopušča nikakega doticaja s svojim nasprotnikom, zahteva v tem oziru od osebe največ. Hitra misel, hitro dejanje in s tem spojeno samovladanje odločuje igro. Tudi vsem mlajšim igralcem, ki sicer niso prišli na prva mesta, gre pohvala, kajti vsak po svojih močeh je skušal četudi nadmočnemu nasprotniku otežkoti pot do zmage. V boju z močnejšim pa se je vsakdo najbolj ojačil in s tem je mnogo dpeženo, kakor je mnogo doseženo tudi z gledanjem in opazovanjem v boju stoječih rivalov za prvenstvo. Sportniki izven igre so koristno opazovali, kako se naj igra in kako se naj ne igra, kako se naj igralec zadrži in ponaša in kako ne.

ISSK Maribor je lahko v polni meri zadovoljen z završenim turnirjem in obstoji upanje, da bo še marsikatera slična prireditev prinesla še boljše in lepše uspehe ter publiki lepega užitka.

Ker je v Mariboru sport in tudi sportna publika še mlada gotovo ni odveč, da se naslovi nekoliko besed tudi na njo, da ob priliki, ko se pokažejo na naših igriščih tudi izven-mariborski igralci, ne bo neprijetnih incidentov.

Lawn-tennis igra zahteva poleg discipliniranega igralca še bolj disciplinirano publiko. Desetinka sekunde in milimetroski gib povzročajo popolnoma druge rezultate. Nedisciplinirana publika vzame igralcu možnost za igro, sebi pa užitek na njej. Publika lahko da svoji simpatiji moralno oporo z dostojnim odobravanjem, to pa ne med igro, temveč po končani žogi. Odobravalci kliče ali ploskanje med igro večinoma najbolj nervira dotičnega, ki se ga odobravanje tiče in nasprotnika okrepi. Kritikujočih kličevi tennis igra po celem svojstvu ne pozna.

Vsled brzine igralnega predmeta — žoge — in bliskovito se menjajočih položajev je stališče sodnika pri tennis igri zelo težko. Pravila predpisujejo za zelo važne tekme razven glavnega sodnika še toliko črtnih sodnikov, kolikor je črt na igrišču in še v takem slučaju je pri nizki brzi žogi mnogokrat težko konstatirati,

kako je žoga padla. Sodniški posel, bodisi na stolu ali na črti, je častna zadeva in so odločitve sodnika absolutne. Kakor igranje zahteva vaje, tako zahteva tudi sodnišvo vaje in kakor igralec lahko pogreši, tako tudi sodnik; glavno je pri sodniku, da obdrži čisto vest. Če se ne more odločiti za razsodbo ene žoge, je po pravilih zavezan, da ukaže ponovitev. Publika, ki ne stoji pod pritiskom častnega momenta, se v razsodništvo pod nobenim pogojem mešati ne sme in sodnik ne more po publiki sugestiranih razsodb nikdar izreči.

Toliko cenj. publiki v dobrohoten poduk ne radi tega, ker je ob priliki tega turnirja kaj posebnega bilo kritizirati, temveč radi tega, da se ne bo v bodoče uvedlo morda nekorektno obnašanje publike, ki bi škodovalo na eni strani ugledu in na drugi strani oviralo začetki razmah lawn-tennis sporta. — Vodstvo turnirja.

—□—

: POLNP. Danes v petek 19. tm. ob 20. uri v Grajski kleti važna seja. Člani sodniškega zbora pri minulem lahkoatl. mitingu se vabijo na to sejo.

Pohišstvo

lastnih izdelkov za spalne in jedilne sobe najceneje v zalogi. Serer in drag, Vetrinjska ul. 2. 2175 30-13

Gospodična išče stanovanje pri boljši družini v okolici sodnije ali kolodvora. Naslov pri upravnistvu. 2295 2-1

Zakonski par brez otrok išče stanovanje 2 do 3 sob s pritlikami proti odkupnini. Ponudbe na H. Sax, Grajski trg 8. 2301

Oddam lokal s stanovanjem. Studenti st. 23. 2301

Trgovski lokal z kabinetom v Pobrežju se pod zelo ugodnimi pogoji odda. Naslov v upravi „Tabora“. 2296 2-1

Na dobro domačo hrano se 1. novembra sprejme več gospodičen. Naslov pove uprava „Tabora“. 2302

Enodružinska krasna vila v najlepšem okraju Maribora. 6 sob in vse pritlikine ter krasen zelo obsežen vrt, je na prodaj z takojšnjim stanovanjem za 300.000 Din. Poizve se v upravi lista. 2299

Zamenjam stanovanje dveh sob in kuhinje za enako v okolici Maribora. Dravska ul. št. 8. 2303

Posojilo se išče Din. 10.000 proti visokim obrestim in dobri garanciji. Ponudbe na upravo lista pod „st. 32“. 2304

Dve kuhinjski omari, zrcalo 80x57, šivalni stroj, stenska ura in preproga na prodaj. Krekova ulica 8, III. nadstr., vrata 11. 2291 2-2

Prvorazrednu strojepisačicu

te perfektu hrvatsku i njemačku stenografkinju sa potpunim znanjem tih jezika, a po mogućnosti i francuskoga ili engleskoga traži uz dobru plaću veliko industrijsko poduzeće u Zagrebu. Ponude na: Poštanski pretinac 41. Glavna pošta Zagreb. 2300

Podpirajte Jugoslovensko Matico!

Zamenjava stanovanja.

Zamenjam svoje dvosobno stanovanje s kuhinjo v Ljubljani za enako ali večje v Mariboru. Ponudbe pod „Ljubljana—Maribor“ na upravo lista.

Zahtevajte povsod „TABOR“!

Pierre Loti:

Azijada.

(Dalje). (8)

Tu so se mešale med sabo vse noče Evrope in Azije.

Na Ejubu je bilo videti množice turških dam. Vsa ta ženska telesa, zavita do pet v svilene plašče najpestrejših barv, vse te bele glave, skrite pod jašmaki, iz katerih so zvedavo zrle črne oči, so se zlivale s cipresami in nagrobnim mramorjem. Bilo je toliko barv in bizarnih prizorov, da se je zdelo, kakor da je vse to fantastična halucinacija kakoga orientalca, ne pa trda resničnost.

XII.

Samuelova vrnitev je prinesla v moj dom male veselja in smeha. Sreča se mi smehlja v perzijskih igralnicah, a že sama ješen je na Jutrovem polna čara. Bivam v enem izmed najrazkošnejših krajev na svetu in moja svoboda je neomejena. Lahko se potikam po vaseh, gorah in gozdovih azijskega ali evropskega bregovja; mnogo ubogih ljudi doživi komaj v enem letu toliko novih dojmov in presenečenj, kolikor jih jaz doživim v enem dnevu.

Naj bi Alah dolgo ohranil sultana Abdula Hamida, ki obnavlja velike verske praznike, velike slavnosti islama. — Vsak večer je Stambul razsvetljen in na Bosporju žare bengalski ognji — zadnji odsevi izginjajočega Orienta, čarobno gledališče, kakoršnega svet ne bo več videl.

Kljub vsej svoji politični ravnodušnosti sem začel simpatizirati s to deželo, ki jo hočejo zatirati, in povsem nepričakovano, ne da bi bil sam to slutil, postajam Turek.

XIII.

Nekaj o Samuelu in njegovi narodnosti. Po čustvovanju je Turek, po veri Žid in po prednikih Španec.

V Solunu je bil potepuh, čolnar in nosač. Tudi v Carigradu se bavi s sličnim poslom, in ker ima poštenjši obraz nego drugi, mu dela ne manjka in mu gre dobro; za večerjo ima grozdje in kos kruha in se vrača domov vesel in srečen.

Kadar gre na delo, si obleče dvojne hlače; misli si, da ne bo luknja na luknji in da bo oblečen spodobno.

Vsak večer sediva kakor prava orientaleca pod platano turške kavarne in kadiva nargile, ali pa greva v gledališče pogledat Karagöza, turškega Guignola. Živiva daleč od vsake agitacije; politika za naju ne obstoji.

Med carigradskimi kristjani je zavladal velik strah in v Peruju se močno boje Stambula ter se mu približujejo z največjo opreznostjo.

XIV.

Včeraj zvečer sem šel obiskati Izeddina Alija in sem jezdil skozi Stambul. Bila je velika slavnost Bairama, krasna istočna feerija, zadnja slika Ramazana. Vse mošeje so bile razsvetljene, minareti so žareli do najvišjega vrha; koranovi verzi so blesteli v ognjenih črkah; bilo je čuti streljanje topov, ki so ga spremljali vsikliki tiscoglave množice; po ulicah so šle procesije z bakljami in svetilkami; tuintam je bilo videti skupine žensk, oblečenih v svilo, srebro in zlato.

Ko sem v družbi Izeddin Alija prejezdil skoraj ves Stambul, sva se ob treh zjutraj ustavila v neki predmestni beznici, kjer so azijski mladeniči plesali lascivne plesne. Nisva ostala dolgo in sva še pred svitanjem zapustila plesišče, ki je nudilo sodomske prizore.

XV.

Pera me dolgočasni in sem se preselil; nastanil sem se v starem Stambulu, pravzaprav za Stambulom, v svetem ejubskem predmestju.

Tam spodaj imam ime Arif-Effendi; moje pravo ime in poklic nista znana nikomur. Mojim dobrim mohamedanskim sosedom se niti ne sanja o moji narodnosti; njim je to seveda vseeno in meni tudi.

V Ejubu sem oddaljen od Deerhounda za celi dve uri; živim skoraj na deželi in hiša, ki sem si jo najel, je samotna. Ta predmestni del je popolnoma turški in temu odgovarjajoče slikovit; podeželska ulica je čez dan polna originalnega vrvenja; tu so bazarji in kafežije in med njimi resni derviši, ki pušijo pod mandljevim drevesi svoje nargile.

Trg je okrašen s starim, monumentalnim vednjakom iz belega mramorja; tu okoli se zbira vse, kar prihaja z dežele: cigani, komedijanti, medvedarji.

Tu stoji na samoti moja hiša. V pritličju je več praznih, lepo pobeljenih sob. (Odpiramo jih zgolj zvečer, da se prepričamo, ali se ni nihče vanje skril, vendar pa je Samuel mnenja, da po noči marsikomur nude streho).

V prvem nadstropju je moja sobica s tremi okni, ki gledajo na že opisani trg; na izhodu, proti Zlatemu rogu, je Samuelova sobica in haremlik.

Nad prvim nadstropjem je podstrešje, ki ima veliko teraso, zaraslo z vinsko trto; žal da je oktobrski veter že docela orumenil veliko listje.

Blizu moje hiše je stara, vaška mošeja. Ko se muzejin, ki je moj prijatelj, povzpne na minaret, se nahaja v isti višini z mojo teraso in mi pošlje pred začetkom molitve prijateljski selam.

S terase se odpira divni razgled. Na koncu Zlatega roga je Ejub; sredi

njega se dviga iz goščave prastarih dreves sveta mošeja, odražajoča se s svojimi mramornimi zidovi od mračnega ozadja; vsenaokrog pa se razprostirajo otožni grički, kjer leže mramorni nagrobni nepregledno pokopališče, ogromno mesto mrtvih.

Na desnici leži Zlati rog, kjer brzdijo vodo tisoči pozlačenih kaikov; ves Stambul v minijaturi, zmes mošej z nihovimi kupolami in minareti.

Tam spodaj, docela v ozadju, je videti hrib z belimi palačami; to je Pera, mesto kristjanov. Deerhound je za njo.

XVI.

Tesnoba, nepopisna osamljenost me je zgrabila za srce, ko sem bil prvič sam med golimi zidovi, odprtimi okni in vrati brez ključev. Kako daleč je to od Deerhounda in kako nepraktično...

XVII.

Samuel ves teden umiva, snaži in napravlja. Ta sva pokrila s težkimi preprogami. Zavese na oknih in široki divan, prevlečen s tkanino z velikimi rožnami cvetovi dajejo novemu stanovanju prvo lepoto, ki pa je za sedaj še skromna.

Vendar pa je vse dobilo drugo sliko. Začenjam se baviti z mislijo, da bi si iz te zapuščenega bajte napravil stalen dom. Ne zdi se mi več tako pusta kot je bila poprej. Vendar pa nekaj manjka; nje ni, nje, ki je prisegla, da pride in ki je edina na kriva, da sem se tako odtujil svojemu prejšnjemu svetu.

V Ejubu me zelo cenijo in tudi Samuel si je pridobil ugled.

Moji sosede so bili izpočetka nezaupni, nato pa so začeli prijazno sprejemati čudnega tujca, ki je bil zanje prava uganaka.

Derviš Hassan-effendi mi je dejal po dvehurnem obisku:

(Dalje prih.)